

HRVATSKI SABOR

KLUB ZASTUPNIKA SDP-a

Zagreb, 19. veljače 2010.

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Na temelju članka 84. Ustava Republike Hrvatske i članka 129. Poslovnika Hrvatskoga sabora, Klub zastupnika SDP-a podnosi Prijedlog zakona o dopuni Zakona o osobnom imenu, s Konačnim prijedlogom zakona.

Za predstavnike Kluba zastupnika SDP-a, koji će u njegovo ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela određeni su zastupnici Šime Lučin, Ingrid Antičević-Marinović, Mirela Holy,

PREDSJEDNIK KLUBA

ZASTUPNIKA SDP-a

Zoran Milanović

KLUB ZASTUPNIKA SOCIJALDEMOKRATSKE PARTIJE

**PRIJEDLOG ZAKONA O DOPUNI ZAKONA O OSOBNOM IMENU, S KONAČNIM
PRIJEDLOGOM ZAKONA**

Zagreb, veljača 2010.

PRIJEDLOG ZAKONA O DOPUNI ZAKONA O OSOBNOM IMENU

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje Zakona o dopuni Zakona o osobnom imenu sadržana je u načelima iz članka 3., 5., i 14. Ustava Republike Hrvatske, te nadalje u odredbama članka 35. i 62. Ustava Republike Hrvatske.

Zakonom o suzbijanju diskriminacije („Narodne novine“, br. 85/08) osigurava se zaštita i promicanje jednakosti kao najviše vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske, stvaraju se pretpostavke za ostvarivanje jednakih mogućnosti i uređuje zaštita od diskriminacije na osnovi rase ili etničke pripadnosti ili boje kože, spola, jezika, vjere, političkog ili drugog uvjerenja, nacionalnog ili socijalnog podrijetla, imovnog stanja, članstva u sindikatu, obrazovanja, društvenog položaja, bračnog ili obiteljskog statusa, dobi, zdravstvenog stanja, invaliditeta, genetskog naslijeđa, rodnog identiteta, izražavanja ili spolne orijentacije.

Prema odredbama navedenog zakona, neizravna diskriminacija postoji kada naizgled neutralna odredba, kriterij ili praksa, stavlja ili bi mogla staviti osobe u nepovoljniji položaj po osnovi iz članka 1. stavka 1. ovoga Zakona, u odnosu na druge osobe u usporedivoj situaciji, osim ako se takva odredba, kriterij ili praksa mogu objektivno opravdati zakonitim ciljem, a sredstva za njihovo postizanje su primjerena i nužna.

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE UREĐUJU PREDLOŽENIM ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

a) Ocjena stanja

Važeći Zakon o osobnom imenu („Narodne novine“, br. 69/92 – u daljnjem tekstu: Zakon) u primjeni je od 30. listopada 1992. godine, te je Ukazom Zakona o izmjenama i dopunama zakona kojima su određene novčane kazne za privredne prijestupe i prekršaje, koji je stupio na snagu 9. travnja 1993, izmijenjena odredba vezana za određivanje novčane kazne. Navedeni zakon uređuje postupak određivanja osobnog imena hrvatskih državljana.

Zakon o osobnom imenu u članku 7. propisuje da će općinski organ državne uprave, nakon primitka zahtjeva za promjenu osobnog imena, bez odlaganja objaviti na oglasnoj ploči objavu o podnesenom zahtjevu za promjenu osobnog imena i novo ime koje podnositelj predlaže kako bi svaki građanin imao pravo u roku od trideset dana od dana objave iskazati svoje protivljenje i navesti razloge zbog kojih smatra da promjenu osobnog imena ne treba odobriti.

b) Pitanja koja se trebaju urediti ovim zakonom i posljedice donošenja zakona

Pravo na osobno ime predstavlja neotuđivi dio prava na privatni i obiteljski život. Pitanje prava na ime može iskrsnuti u mnoštvu situacija, a u konkretnom razmatranju predstavlja sredstvo identifikacije u okviru prava na rodni identitet.

Da bi izvršila promjenu imena u državnim maticama, transrodna osoba mora podnijeti zahtjev sukladno odredbama Zakona o osobnom imenu nadležnom tijelu državne uprave koje o zahtjevu odlučuje rješenjem.

Razmatrajući članak 7. stavak 1. navedenog zakona, kojim se propisuje obveza objave o podnesenom zahtjevu na oglasnoj ploči, uočava se specifična situacijama promjene imena koje vrše transrodne osobe. Postavlja se pitanje da li je objavljivanje takvog postupka opravdano i razmjerno, ili neopravdano i nerazmjerno miješanje u pravo na poštovanje privatnog života.

Naime, razlozi zbog kojih se vrši objava, a koji su navedeni u članku 7. stavku 2., nisu prihvatljivi s aspekta transrodne osobe koja mijenja ime. Moguće protivljenje građana postupku promjene osobnog imena kao i navođenje razloga za takvo protivljenje predstavljali bi daljnju povredu prava na privatnost. Zakon o osobnom imenu treba imati zaštitni mehanizam u odnosu na transrodne osobe, te zaštititi od objave podatke o osobnom imenu jer navedeno miješanje u zaštićeno pravo nije opravdano niti razmjerno.

Stručnjaci navode da su transrodne osobe najčešće potpuno psihički zdrave, ali duboko nesretne osobe koje od najranije dobi znaju kako su drukčiji. Osjećaj nemogućnosti izražavanja svoje prave prirode stalan je izvor tuge, bespomoćnosti, neshvaćenosti i neprihvaćenosti. Socijalne promjene su burne, od promjene dokumenata, do suočavanja sa zgražanjem okoline.

Kada nakon navedenog promotrimo pravo transrodne osobe na zaštitu privatnosti u odnosu na pravo građana da izraze svoje protivljenje promjeni imena i navode razloge za protivljenje, nedvojbeno preteže pravo zaštite privatnosti posebno ranjivih pojedinaca.

Nadalje, mogućnost življenja u izabranom rodnom identitetu, koji bi bio i pravno prepoznat, uvjetovana je identifikacijskim dokumentima koji su potrebni u svakodnevnom životu. Često, dugotrajni administrativni postupci vezani za promjenu imena i priznanje spola rezultiraju nemogućnošću putovanja izvan države, a mogu dovesti i do ograničavanja sudjelovanja u naobrazbi ili mogućnosti zaposlenja, odnosno ograničuju svuda gdje god je potrebno predati rodni list ili druge dokumente na kojima je iskazan spol. To znači da su transrodne osobe, bez ispravne dokumentacije, efektivno spriječene u sudjelovanju na tržištu rada što posljedično dovodi do nezaposlenosti.

Pravno priznanje treba biti ostvarivo i za transrodne osobe koje iz nekog razloga ne mogu, ili ne žele proći kroz iskustvo hormonalne terapije ili operativnih zahvata.

III. OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Provedba predloženog zakona neće zahtijevati dodatna sredstva u državnom proračunu Republike Hrvatske.

IV. OBRAZLOŽENJE ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Zbog činjenice da zakon nije usklađen sa člankom 35., i 62. Ustava Republike Hrvatske, kao i zbog velikih problema s kojima se susreću transrodne osobe Zakon je potrebno donijeti po hitnom postupku.

**KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O DOPUNI
ZAKONA O OSOBNOM IMENU**

Članak 1.

U Zakonu o osobnom imenu („Narodne novine”, br. 69/92) iza članka 7. dodaje se članak 7a. koji glasi:

„Članak 7a.

Odredbe članka 7. ne primjenjuju se ukoliko se radi o zahtjevu radi promjene imena transrodne osobe koja je priložila odgovarajuću medicinsku dokumentaciju.

Članak 2.

Ovaj Zakona stupa na snagu osmoga dana od dana objave u «Narodnim novinama»..

O B R A Z L O Ž E N J E

Uz članak 1.

Odredbama ovoga članka za transrodne e osobe se uvodi zaštitni mehanizam koji mora postojati kako bi se istima zaštitila ustavna prava iz članka 35. prema kojemu se svakome jamči štovanje i pravna zaštita njegova osobnog i obiteljskog života, dostojanstva, ugleda i časti.

Prijedlog izmjena zakona utemeljen je na UN Konvenciji o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima, Preporuci o uvjetima za transseksualne osobe (1989) Parlamentarne Skupštine Vijeća Europe, Rezoluciji o diskriminaciji protiv transseksualnih osoba (1989) Parlamentarne Skupštine Vijeća Europe, Yogyakarta Principima za primjenu ljudskih prava u odnosu na seksualnu orijentaciju i rodni identitet (2007), Europskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava, presudama Europskog suda za ljudska prava.

Uz članak 2.

Ovim člankom uređuje se stupanje na snagu Zakona.

**TEKST ODREDBE ZAKONA O OSOBNOM IMENU IZA KOJE SE DODAJE NOVI
ČLANAK (“Narodne novine”, br. 69/92)**

Članak 7.

Nakon primitka zahtjeva za promjenu osobnog imena, odnosno prijedloga osobnog imena djetetu od strane nadležnog organa za poslove starateljstva, općinski organ uprave dužan je bez odlaganja objaviti na oglasnoj ploči objavu o podnesenom zahtjevu za promjenu osobnog imena, novo ime koje podnositelj predlaže kao i prijedlog osobnog imena djetetu nadležnog organa za poslove starateljstva.

Svaki građanin ima pravo u roku od 30 dana od dana objave, iskazati svoje protivljenje i navesti razloge zbog kojih smatra da promjenu osobnog imena ne treba odobriti. Na ovo pravo građani će biti upozoreni u objavi na oglasnoj ploči.

Prilikom odlučivanja o zahtjevu za promjenu osobnog imena općinski organ uprave je dužan razmotriti iskazana protivljenja građana i ocijeniti njihovu opravdanost. :